

Сьогодні
08.09.2022

Урок
№ 4

Всім.pptx
Нова українська школа

Слова-мандрівники. Алла Коваль

«Знайомі незнайомці»

Мета: продовжувати знайомити учнів з українськими письменниками та мовознавцями; викликати інтерес до слова, його походження; навчати помічати незвичайне у звичайному; удосконалювати навички правильного виразного читання; розвивати зв'язне мовлення, уяву, фантазію учнів, збагачувати словниковий запас, розширювати світогляд учнів; виховувати любов до рідного слова.

Сьогодні
08.09.2022

Вправи на постановку дихання та розвиток артикуляції.

«Понюхайте квітку»

- ❖ Уявіть, що перед вами запашна квітка. Видихніть і зробіть глибокий вдих - неначе ви нюхаєте запашну квітку на лузі.

Сьогодні
08.09.2022

Вправи на постановку дихання та розвиток артикуляції.

«Святкові кульки»

Надуємо кульки.
Для цього
робимо глибокий
вдих носом і
плавно
видихаємо
повітря ротом,
надуваючи щоки.

Сьогодні
08.09.2022

Вправи на постановку дихання та розвиток артикуляції.

«Задми свічки»

- Уявіть, що перед вами – іменинний торт.
На ньому багато маленьких свічок. Зробіть
глибокий вдих і намагайтеся задуги якомога
більше свічок.

Сьогодні
08.09.2022

Вправи на постановку дихання та розвиток артикуляції.

**«Подми на
гарячий чай»**
- Уявіть, що
перед вами –
гарячий чай.
Зробіть
глибокий вдих і
подуйте на
нього.

Сьогодні
08.09.2022

Робота з чистомовками.

Шар, шар, шар— гуляє школяр.
Ра, ра, ра— дуже рада дітвора.
Ру, ру, ру— ручку в школу я беру.
Ро, ро, ро— їдемо на метро.
Ар, ар, ар— виходить білий пар.
Ир, ир, ир— я люблю інжир.
Ер, ер, ер— мій тато шофер.
Ор, ор, ор — не заводиться мотор.

Сьогодні
08.09.2022

**Вправа «Шифрувальники». Спробуйте розшифрувати вислів українського педагога Василя Сухомлинського, з'єднавши приголосні і голосні.
Повідомлення теми уроку.**

**Шкл - н кмр
зннь, свтч
рзм.**

**оа – е ооа
а, а іо
оуу.**

**Школа – не комора
знань, а світоч
розуму.**

Сьогодні
08.09.2022

Знайомство з письменницею Аллою Коваль.

**Алла Петрівна
Коваль -**
українська письменниця
мовознавець, доктор
філологічних наук,
професор.

ЗНАЙОМІ НЕЗНАЙОМЦІ (Скорочено)

Слово «**школа**» є в багатьох мовах. З'явилася школа як навчальний заклад дуже давно, 24 століття тому.

На українські землі школа прийшла тисячу років тому. А по дорозі до нас грецьке слово «**схоле**» і стало школою.

Ти щодня відчиняєш двері свого рідного класу. Тут тебе зустрічають твої однокласники, твоя перша вчителька.

Прийшло до нас слово «клас» із латини, утворившись від слова «*класіс*», яке означає «*група людей*».

А ось нарешті й рідна парта. Може, хоч вона не є чужинкою? Ні, вона теж, виявляється, мандрівниця.

У стародавніх школах учні сиділи на довгих лавах біля столу. Та згодом їх розділили, розсадили по двоє: апарт — «*збоку, окремо*». Слово «*апарт*» є і у французькій, і в німецькій мовах.

Ти, напевно, уже встиг у тому слові
впізнати свою парту?

Чи не задумувався ти над
походженням таких слів: **бук, буква,**
буквар?

Чи не родичі вони часом? І чиї вони,
ці слова? Слово «**буки**» прийшло до нас
від прадавніх наших сусідів германців.
Означало воно в них і букове дерево, і
дощечку з бука, на якій писали, і літеру,
вирізану на буковому брусочку.

А **олівець**... Чи він теж чужинець? Слово «**олівець**» теж із дуже давніх часів. Пов'язане воно зі словом «**олово**» — назвою металу.

Олов'яними паличками в дерев'яній оправі люди писали до 17 століття, а потім винайшли олівці з графітом, якими користуємося і ми.

Пригадуєш, як вчителька вперше викликала тебе до дошки? Уперше тебе слухав увесь клас.

На дошці ти мав писати два найрідніших слова — мама й мова. Ти взяв до рук крейду, підійшов до дошки. Уяви собі, що обидва ці слова — мандрівники.

Крейда зовсім не крейда, вона — «*крета*», точніше, глина з острова Крит, який далеко від України. Крету, тобто таку само глину, знайшли в себе германці. Назву цієї глини вони трохи змінили — на «*крайде*». А від германців

слово примандрувало в Україну.
Українське слово «дроща» походить від де-
якого-то слова «дріа», «дріа» означає крутий, п-
ідринний, їдотавку для їжі.

У германців воно означало «стіл». Від них це слово потрапило до нас. Але в наших предків уже було слово «стіл», тому слово «дошка» стало позначати квадрат, на якому різали, подавали хліб, овочі, м'ясо. І тільки згодом дошка з'явилася в класній кімнаті.

Сьогодні
08.09.2022

Прочитайте слова, правильно ставте наголос.

відчиняєш
утворившись
виявляється
мандрівниця
стародавніх
французькій
німецькій

здумувався
походженням
прадавніх
олов'яними
дощечка
найрідніших
германці

Сьогодні
08.09.2022

Читання оповідання учнями. Бесіда за змістом тексту з елементами
вибіркового читання.

- ❖ Прочитайте оповідання.
- ❖ Що наспівує дівчинка для себе?
- ❖ Робіть вибірку. Знайдіть і прочитайте слова, що наспівує дівчинка з української мови.
- ❖ Які слова української мови починаються літерою «буква», «кр»?
- ❖ Обміняйтеся назвами інших предметів, які зустрічаються у школі?

Сьогодні
08.09.2022

Пояснення домашнього завдання.

**Підручник с.9-10.
Прочитайте текст Алли
Коваль «Знайомі
незнайомці»,
перекажіть його зміст.
Знайдіть та прочитайте
інші оповідання Алли
Коваль.**

